

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Botheborgska Magazinet.

Torsdagen, den 11 September 1766.

De som läsa äldre tiders handlingar, göra det ej utan nöge och nytta för sig, men afligten är hos alle läsare icke enahanda. Allsom de äro wrängsinte, folk-äffe, öfwerdådige, eller de hafwa godt hjerta och adelmød: allsom deras sinnelag liknar de personers egenfaper, som de lära at känna under det de flå up minnes-böckerne: så händer gemenligen, at de gå bort ifrån läsningen, de förre befästade i det onda och låga, de senare intagne af känsla för det goda och höga; bågge partierne önska sig tillfälle snart, at få utöfwa sin på detta sätt upsedade bögeffe. Jag wil ej längre uppeholla Mine Läsare med et tänke, som hwar och en lærer hos sig igenkänna. Mit göremål för denna gangen är, at bära fram en anecdot om Kyrkoherden Jöran Fris uti Breared, Södre Halland, född i Wiborg på Jutland, hwilken på Danska språket, sit modersmål, gjort et utdrag af Philippi M. loci Communis, för at tjena sine åhörare med et kort och ensaldigt begrep om war Christeliga Tros lära, men blef därföre, utaf sin Andelige Fader i Christo, Biskopen J. Klingenshjerna, berygtad hos Höghstsalig Konung Carl XI i des warande minderårighet, såsom en af fättesta tankewillor intagen prestman, hwarefter Regeringen utan vidare undersökning, blott på Biskopens tillstyrkande, förswade för godt, at Kyrkoherden ifrån sit ämbete affättas borde. Icke des mindre, fastän detta gick i full verkställighet, gjorde Fris, igenom Skänsta Presterskapet wid Riksdagen 1668, målet åter anhängigt hos Kongl. Regeringen, som detsamma öfwerlemnade til Presterskapets fullmäktige wid samma Riksdag, med besallning, at noga undersöka målets rätta tillställning och sedan däröfwer med sina påminnelser til Högstnämde Ort i underdånighet infomma. Saken togs före, och det blef besunnet, at Kyrkoherden warit öfhyldigt lidande, hwilken alljä af Skändet anmältes til at antingen återfå sit prestegäll, eller dock i Näder bliwa med en annan god lägenhet försedd. Huru Fris i söljande året blef Kyrkoherde på et annat ställe i Suster, det skal anföras, när jag, så snart wunnet medgifwer, kommer at widröra Kyrkoherden Fris testwerens bestrifning. Dokumentet är mig lefwereradt, för et par år sedan,

sedan, af min Ålfelige Wån Herr Magister Joh. Aurelius, Adjunct hos sin Broder, den berömdte Ryrkoherden i Grimmeton Herr Magister Petr. Aurelius, hwilken senare jag har afwen at tacka för meddelte uplysningar wid Stiftets Ryrko-historia, som wål stola komma til pass. Nu til saken:

Understrifnes oförgripeliga mening och betänkande öfwer af-satte Ryrkoherdens i Breared och Södre Halland, Jöran Larsson Frisli, sak och hos Kongl. Majestät angifna förseelse i Religionen genom et kort uttog af Locis Communibus Philippi Melanchthonis: som Höghsbemälte Kongl. Majestät, genom sit Kongl. bref, Presterkapet wid Riksdagen til öfwerläggande och förklaring Nådighst befält hafwer.

Efter Eders K. Majestäts nådigste befallning, hafwer Presteståndet i underdånighet FärPådat och öfwerlagt, fordom Ryrkoherdens i Breared, Herr Jöran Frisli sak och för Kongl. Majestät af Biskopen Doctor Klingius angifna felande mot religionen; igenomläst hans Uttog af Philippi bemälta bok; deslikes den lista, som Herr Biskopen gjort på hans brister; dessa jämnfört med Philippi bok, så i latinska originalet som i Danska uttolningen; och sumit som följer:

1) At han, Fris, hafwer nått folgt den uplaga, som år 1535 år tillägnad Konungen i England, utgången före Luthers död, trykt i Augsturg 1536, och sålunda af de Philippi Frister, dem wære lärare icke holla lå orwge at låsa. 2) At Utroget aldeles bokstaf- och punkte-wis, uti de stycken som utdragne äro, öfwerenskommer med bemälte bok i bägge språken, latin och Danska, så at Frisius, af sit eget, ingen prick til förändring i ord eller mening tillagt hafwer, utan alt hwad däruti finnes, år Philippi och icke Frisli. Hafwe ock 3) hört och wål intagit Frisli förklaringar af det föregående och eftergående, så ock andre wære lärares Frister; sumit dem aldeles enligt med den rena läran, som i Guds Ord och den oförändrade Augsburgiska Bekännelsen författad år. Deslikes ock 4) pröfwat honom genomt et förhör af spörsmål och swar, så uti de förnämste Trons hufwud-artiklar, som särdeles frågor de där angå frids-stifstandet imellan religionerne eller syncretismum, och

* Jag ändrar icke det minsta i meningen. Jag går alleneffrån det gamla skrif-sättet, och förswenskar årtilliga har och dar i handlingen förekommande latinska ord, hwa med knapt någon Swensk skrift, den tiden, ju icke utskoffrades. + Denne Prälat adlades med namnet Klingensjerrg, år 1606; och likwål kallas han här med des förwa namn Klingius. En upmärksam gör, wid bägge oförändrigheterne, en och annan betragelse för sig self.

och funnit honom icke allenast däruti ren och fri från alla bedrägliga frids-
 stämplingar, utan och lofligen därom i kundskapen försaren och bewandrad.
 Sammalebes och 5) efter alshvarsam tillrågan af hans swar, wid Guds
 Namns åkallan til witne och hämd giswer, icke annat förståt, än at han med
 sit arbete och Uttag, ingalunda sökt någon wilsfarelse at utgå, utan mera tjena
 sig och sine genom en genwäg, til at bekonna, altid för ögon hafwa, och
 kunna förwara en suar och behändig wetenstap om Christendomens förnamsta
 hufwudstycken. Swarsöre han och 6) det werket icke hafwer af trycket låtit
 utgå, icke heller det ännat göra af sig sjelf, utan styrkt därtill af sin wän Stole-
 måstaren i Malmö, fuller sedan tänkt något därpå, men sedermera återwänd,
 aldeles afståt. Funnit sig och 7) willig och hörsam, efter Biskopens åtal,
 både sig at förklara uti det, som syntes anstöreligt waca, Kristeligen och mun-
 teligen, så wäl som och at ogilla, hwad sel af Phillippo kunde pröfwas wara
 begångne; hafwandes sig allenast förwarat all egen renhet i religionen, emot
 hwilken han wiste sig ingen wilsfarelse bära. Widare härnäst.

Stads-Nyheter.

Inkomne äro Skepparne Adrian Steendylk ifrån Jirctsee med barlast, Joshua
 Nilsen ifrån Buntt Island med dito, Peter Köster ifrån Hamburg med barlast och
 tunneband, Joh. Pet. Krest ifrån Widdelburg med barlast, Jochim Zechan ifrån Am-
 sterdam med dito, William Coe ifrån Wells med dito, James Egger ifrån Rotter-
 dam med dito, Ocke Hanssen ifrån Amsterdam med dito, Charles Hill ifrån London
 med dito, Matthew Dawy ifrån Yarmouth med dito, Philip Dredahl ifrån St.
 Oves med salt, och Gerbrant Sybrants ifrån Harlingen med barlast och taltannor.

Små Kycko-tidningar.

Kyrkherden i Målsinge, Herr Birger Liedberg, är den 30 Augusti med döden
 afgången.

I Domkyrko-Församlingen födde 2 gosse- och 7 sicks-barn: Wigde Eric Nor-
 man och Jungfru Brita Elisabeth Erlandt: Döde Skepparen Rasmus Jönsson,
 från Kullen i Skåne, 24 år, drunknad; Styrman Arfwid Udens Hustru, Sara
 Uden, 50 år, af lungsdot; och et barn, af slag.

I Tyska Församlingen födt et barn.
 I Kronhus-Församlingen födt et barn: Wigde Handlangaren Anders Glader
 och des trolofwade Fastegwinna Petronella Bengtsdotter: Döde afledne Fält-Wätel
 Dens Enka, af feber; afledade Fortifications-Zimmermannen Pehr Jönsson, 90
 år, af älderdoms trämpor; och et barn, af slag.

Kundgörelser.

Som Hans Kongl. Höghet Prins Gustaf, Sveriges byraske Kron-Prins, med
 Des tillkammande Gemål Hånnes Kongl. Höghet, Prinsessan af Danmark, Sophia
 Magdalena, wid början af nästkommande October ära med Deras Höga an-
 komst i Måder hugna denna Stad; altså föranlåtes Magistraten, til anständig
 snuggbets och renlighets winnande, härmed än ytterligare alshvarligen anryda we-
 der

derbrände, at skyndesamligen, och akrafist inom 14 dagar, icke allenast gatorne utanföre deras hus och tomter, ehwad de wid torgen, canalerne, wallarne och larmplatserne eller annorstädes belagne äro, ofelbart wid 20 Daler Sants wite låta laga och jämna göra, samt å de ställen där det behöfwes, stensätta, utan ock därjämte gatorne och rännsternarne så wäl wid fastnings-wallarne och larmplatserne, som wid torgen och canalerne samt andra platser, så långt deras hus och tomter därintill sig sträcka, inom samma tid wid lika wite låta rengöra, och den därå förlade orenlighet bortföra och utanföre Konungs-porten, et stycke ifrån stora Landswägen at höger inellan Glarinen och tobaks-plantagerna, på den därå utsedde och inrättade plats lägga, samt gatorne och rännsternarne sedan ständigt rena och swigga hålla: alligande Stads-Jiskalen, at så wäl sels, som igenom Söwer- och Luder-Skultarne samt torg- och hamn-fogden jämte Stadens öfrige berijente, uoga insende härå hafwa, samt laaligen titala dem, som sin skyldighet härinnan efterfatta. Hwilket till efterrättelse ländet. Götheborgs Rådhus den 5 September 1766.

Borgmästare och Råd.

Den som kan wåra sinnad at tilhandla sig en, wid Färjestaden och gästgivar-gården Swanesund, utmed segelleden inellan Märstrand och Uddewalla belagen, fiskalet- och transtokeri-bygnad, hwilken nu strar kan utträdas med alla sina tilhörigheter, som bestå af 2 sillebodar af korswite, med bräder öfwerklädde, jemte därtill hörige inventarie: persedlar af 16 stora sille-kar, utom bakor, rödg, kaffor, med mera; en saltbod, af timmer upbyggd, med dörr och lås, warandes öfwen uti transtokeri-huset 3 inenmurade panner om ungefär 500 kannors ymde. Kan om priset och wiskoren breswärta med agaren, Herr Lagmannen Johan Broström uti Uddewalla. Öfswes öfwen tillkänna, det hamnen i Swanesund är så god och fördelaktig, at man med stora fartyg, til in- och utlasning, wid selswa broen, som är wid saltet, kan anlägga.

Skulle någon wåra hugad at wilsa tilhandla sig afledne Guldsmiden Olof Fernlöfs, inellan Drottninge- och Kyrko-gatorne intill nya gatan belagne, hörnehus och gård på 2 och en half tomt, bestående af 2 wåningar; uti nedra wåningen äro 7 stycken rum, däribland et wacker kök och bryggshus med inmurad brygg-kettel; i öfra wåningen äro 9 stycken rum, däraf et wacker kök, wåningsrummen mest alla, så under som öfwer, med wackra kafelugnar uti, tapetserade eller med duk öfwerdragne wäggar och tak, måtade; 2 under huset murade kallare med järndörrar före, hwar af den störste är hwalfd; åt Kyrko-gatan är en ny och behällan wagn-bod för 3 stycken wagnar, med en wacker wind öfwer, utom andra in på gården mindre mangelwed-bodar och skräp-rum; huset är allenast 8 år gammalt, och så til wäggar som tak och allt annat så conditionerat, at på många år icke någon reparation tarfwas: om priset kan accorderas med Fernlöfske arfwingarne.

Om någon hafwer öfwerflöd af hel-tunne-botnar af bok, och behöfwer däremot half- och sjerdedels-tunne-botnar af samma slag; så behagar han annåla sig på Botenkeriet, då något skaligt byre kunde se.

En aldeles ny öfwerakt coupe-wagn, klädd med grönt kläde, utbjudes til salu: hwarom sås närmare underrättelse på förenämde ställe.

Til salu utbjudes en hwit fogel-hund med bruna öron, och tillika wäl öfwad i allahanda konst: ehö som en sådan hund ästundar, annåla sig uti Herr Handelsmannen Peter Granbergs hus, där närmare underrättelse lemnas.